

Vlucht in de vrieskou

Oxford Castle, december 1142

In de winter omsingelde Stephens leger het kasteel van Oxford, waar keizerin Matilda vastzat. Matilda en haar soldaten hadden zich verschanst in St. George's Tower en hun voorraden begonnen op te raken. Toen kwamen ze op het slimme, maar riskante idee om te ontsnappen via de bevroren rivier. In het holst van de nacht sloop de keizerin stiekem naar buiten met drie trouwe ridders.

Matilda ontsnapte via St. George's Tower naar de bevroren rivier.

Matilda droeg een witte mantel zodat ze niet goed zichtbaar was in de sneeuw.

Ontsnapping op het ijs

Stephen wilde de keizerin gevangennemen en zo een einde maken aan de strijd om de kroon, maar Matilda was hem te slim af. Ze vluchtte over de kasteelmuur en schaatste weg via de bevroren rivier. De volgende dag gaven de bewoners van het kasteel zich over.

Stephens soldaten begrepen er niets van: hoe was Matilda in hemelsnaam ontsnapt?

De rivier was bevroren en de keizerin bracht zich al schaatsend in veiligheid.

Richard Leeuwenhart

Koning Richard I van Engeland kreeg de bijnaam 'Leeuwenhart' omdat hij zo moedig was bij gevechten. Hij kreeg land in Frankrijk van zijn vader en liet Château Gaillard bouwen om het te beschermen. Men zegt dat hij het zelf had ontworpen. Richard werd opgevolgd door zijn broer, Jan zonder Land.

Belegering

Château Gaillard, maart 1204

Zes maanden later, aan het eind van een koude winter, was het kasteel omsingeld door het Franse leger. De Engelse bewoners zaten veilig binnen, maar de verdedigingswerken die de Fransen buiten hielden, zorgden er ook voor dat er niet bevoorrad kon worden. Jan zonder Land heeft geprobeerd het kasteel te redden, maar dat was niet gelukt. De Engelsen pareerden aanval na aanval, tot de Fransen een manier bedachten om binnen te komen – via het toilet!

Het einde van de aanval

Nadat de soldaten via het toilet naar binnen waren geslopen, lieten ze de rest van het leger binnen. De Engelsen werden overmeesterd en gaven zich over. Het verlies van Château Gaillard was een flinke klap voor Jan zonder Land, en de Engelsen werden uit Normandië verdreven.

Toiletten in kastelen waren meestal latrines, ingebouwd in de muren. Er stond een houten bankje met een gat boven de stortkoker.

Een handvol soldaten **klom** door de stinkende tunnel naar boven.

Toen de Engelsen merkten dat de Fransen het kasteel waren binnengedrongen, staken ze **vuren** aan om ze terug te dringen.

De Fransen probeerden de muren op te klimmen met behulp van **ladders**.

Fransen soldaten sneden de vluchtroutes af, waardoor de kasteelbewoners vastzaten tot ze bijna geen voorraden meer hadden.

Een paar slimme soldaten krompen de **stortkoker van het toilet** in via een opening aan de onderkant, waar het afval naar buiten stroomde.

Carcassonne

Frankrijk, augustus 1209

De kronkelende muren en hoge torens van de vestingstad Carcassonne stonden te bakken in de middagzon, en toch hadden de bewoners last van koude rillingen. Vanwege de strategische locatie was Carcassonne altijd al een aantrekkelijk doelwit voor invallende legers. De heer van de citadel, Raymond-Roger de Trencavel, zou het slachtoffer worden van een kruistocht tegen zijn onderdanen. Een van de torenwachten zag iets aan de horizon. Hij kneep zijn ogen samen tegen de felle zon. Was dat een leger in de verte?

De ringmuur rond de stad had uitsteeksels, zogenaamde **kantelen**. Boogschutters konden tussen de kantelen door schieten en zich daarna weer achter de muur verschuilen.

Vanaf de vele hoge, halfronde **uitkijktorens** tussen de muren hielden wachters de omgeving in de gaten.

In Carcassonne stond een versterkte burcht om de edellieden te beschermen: **Château Comtal**. Dit bouwwerk was het laatste toevluchtsoord van het kasteel. De edellieden kwamen er samen om te bespreken wat er binnen en buiten de kasteelmuren gaande was.

Plattegrond Carcassonne, 1209

De ringmuur rond Carcassonne was meer dan een kilometer lang.

Verdedigers van de stad patrouilleerden over **weergangen**. Vanaf deze smalle paadjes achter de kantelen hadden ze een goed overzicht over de omgeving.

Carcassonne nu

Ommuurde stad

Carcassonne werd rond 100 v.C. door de Romeinen gesticht als Carcaso, een versterkte nederzetting. Door de eeuwen heen werd de stad steeds groter; in de 13de eeuw werd er zelfs een tweede ringmuur bij gebouwd. Rond de 19de eeuw was Carcassonne verwaarloosd, maar na een opknappingswerk werd het een populaire bestemming voor toeristen.

Wist je dat? In de 20ste eeuw werd er binnen de stadsmuren een Romeins theater gebouwd.

Bodiam Castle

Engeland, juni 1391

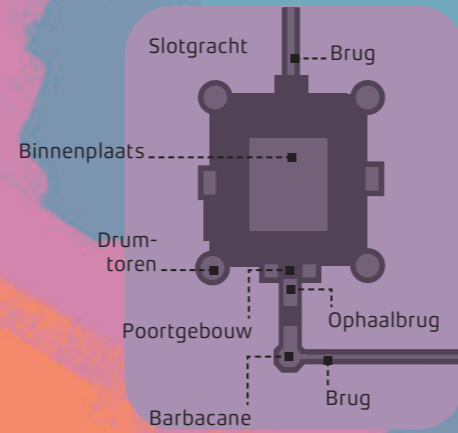
Sir Edward Dallyngridge was een van de trouwste ridders van koning Edward III van Engeland. Na een oorlog met de Fransen keerde hij in 1367 rijk en beroemd terug naar huis om te trouwen. Later, toen de gevechten weer oplaaiden, besloot hij zijn land te beschermen met een kasteel: Bodiam Castle. In tegenstelling tot andere kastelen veranderde Bodiam door de jaren heen nauwelijks. Het werd in een keer gebouwd en was bijna volmaakt symmetrisch. De torens van het kasteel zagen er indrukwekkend uit, net als hun weerspiegeling in de ondiepe slotgracht.

De **barbacane** op een eiland voor het poortgebouw was een extra obstakel voor vijandelijke troepen.

Bezoekers staken de slotgracht over via een L-vormige **brug**. Wie Bodiam wilde bestormen, moest drie ophaalbruggen en een barbacane trotseren, en werd ondertussen beschoten met pijlen.

De **slotgracht** rond het kasteel was ook een riool. De toiletten in het kasteel kwamen rechtstreeks in het water uit.

Plattegrond Bodiam Castle, 1391

De hoofdingang was een **poortgebouw** met drie verdiepingen, aan de noordkant. Het poortgebouw was voorzien van werpgaten en drie valhekken.

In de vijvers rond het kasteel zwommen grote vissen, een belangrijke voedselbron voor de bewoners.

Vierkante vesting

Bodiam werd in 1385 gebouwd in het zuidoosten van Engeland. Sir Edward kreeg het land waar Bodiam op werd gebouwd toen hij met zijn vrouw trouwde. In de 17de eeuw werd het kasteel verwoest. Het werd nooit gerepareerd.

Wist je dat? Door de weerspiegeling in de slotgracht leek het kasteel groter dan het was.

Bodiam Castle, heden

Op de hoeken van het kasteel stonden ronde **drum-torens**. Er was geen donjon in het midden. De woonvertrekken, werkplaatsen en opslagruimtes bevonden zich binnen de kasteelmuren.

Een diepe **put** onder de zuidwestelijke toren was aangesloten op een ondergrondse bron.